

Het drievoudige pad

Leerling, pelgrim, sterveling

Colofon

ISBN: 978 90 8954 894 8

1e druk 2016

© Maria de Groot

Exemplaren zijn te bestellen via de boekhandel
of rechtstreeks bij de uitgeverij:

Uitgeverij Elikser

Ossekop 4

8911 LE Leeuwarden

www.elikser.nl

Vormgeving binnenwerk en omslag: Evelien Veenstra

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op wat voor wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

Het drievoudige pad

Leerling, pelgrim, sterveling

Maria de Groot

Inhoud

Voorwoord	7
Inleiding	9
Leerling	15
Leerlingschap in bloei	17
Het verhaal van de prins Kalkoen	28
Uitleg van de prins Kalkoen	30
Liefhebben met heel je hart	34
Onze vader onze moeder	36
Zuivering	46
Omkeer	52
Visitatie	54
Omhelzing	60
Lessen van een leerling	66
Pelgrim	69
Pelgrim	71
Liefhebben met heel je ziel	89
Onze vader onze moeder	95
Verlichting	98
Terugkeer	103
Het verhaal van de terugkeer	105
Imitatie	107
Verinniging	111
Lessen van een pelgrim	115
Sterveling	117
Sterveling	119
Het verhaal van de drie monniken	129

Liefhebben met heel je vermogen	132
Vijf zusters en het beloofde land	138
Onze vader onze moeder	146
Vereniging	161
Inkeer	175
Incarnatie	185
Lessen van een sterveling	189
Aanbidding	191
Icoon van het drievoudige pad:	
Maria Magdalena	194
Literatuur	224
Eerder verschenen werk van Maria de Groot	227

VOORWOORD

Vreugde vonkt, laait op als een vuur dat licht en warmte geeft. Verdriet en pijn stamelen, schrijven. Hoe veelzijdig is een mensenleven. Ontmoetingen bloeien op, sterven uit. Bijzondere boeken reizen mee, andere raken vergeten. Wat kan een mens meer verlangen dan woorden te vinden? Een schrijver vindt altijd een luisterend oor. Papier is ontvankelijk. Lezers zijn meestal geduldig.

Luister, bladzijde: een leven lang legde ik een landgoed van gedichten aan en ik heb dit onderhouden door de woorden te doen. En nu? Laat ik ruimte en tijd nemen om te zeggen wat ik heb ontdekt: een mogelijke weg om te gaan door de wereld die ademt, ijvert en meer weet dan ik.

Het drievoudige pad is mijn ontdekking geworden, mijn wegwijzer door de geleefde en nog te leven tijd.

Dit boek zou niet geschreven zijn zonder mijn tochtgenoot Christianne Méroz, schrijfster en psychologe, zuster van de Gemeente van Grandchamp in Zwitserland en partner in het leerhuis Het Flearstift in Woudsend, dat wij samen meer dan dertig jaar hebben geleid. Bron van inspiratie.

Woudsend, voorjaar 2016

INLEIDING

Waarheen leidt het drievoudige pad? Naar innerlijke omgang met de Eeuwige en een rechtvaardige samenleving. Drie stadia zijn er op dit pad, die ik als volgt benoem: leerling, pelgrim, sterveling. Deze stadia zijn verwisselbaar. Een mens kan eerst worstelen met sterfelijkheid, dan op pelgrimage gaan en vervolgens ontdekken: ik ben leerling.

Ik heb de volgorde gekozen die ik uit ervaring ken: als leerling worden geboren en dat altijd blijven, pelgrim worden en daarna stilstaan bij het feit sterveling te zijn. Daar begint het drievoudige pad opnieuw.

De drie delen van het boek zijn parallel van opzet. De lezer kan het boek eenvoudig van begin tot einde lezen en de parallellen ontdekken. Men kan er ook voor kiezen de verwante gedeelten in elk van de drie delen achter elkaar te lezen.

Zo sluit 'liefhebben met heel je hart' in het deel LEERLING, aan bij 'liefhebben met heel je ziel' in het deel PELGRIM en dat weer bij 'liefhebben met heel je vermogen' in het deel STERVELING.

Andere reeksen in de drie delen zijn: Onze vader onze moeder, overwegingen rond het Onzevader (zie hieronder); de mystieke drieslag van zuivering, verlichting en vereniging; het Hebreeuwse inzicht van de tesjoeva: omkeer, terugkeer, inkeer; de alomvatende bijbelse ervaring van visitatie, imitatie en incarnatie, d.w.z. de omgang van het transcendente, hemelse, met het immanente, aardse. In de ervaring

van omhelzing, verinniging en aanbidding gaat het om de omgang met de Eeuwige.

In elk van de drie delen van het boek staat een toepasselijk verhaal. De prozateksten worden omspeeld door poëzie, terwijl aan het slot van ieder deel een 'haiku-meditatie' verschijnt, onder respectievelijk de titels 'Lessen van een leerling, een pelgrim, een sterfeling'. Alle teksten in dit boek zijn van mijn hand, behalve die waarbij een andere naam vermeld staat.

Rode draad

Een rode draad door de drie stadia heen is de overweging van de Tien Woorden uit het Eerste Testament in samenhang met de tien beden van het Onzevader uit het Tweede Testament. De veronderstelling is, dat Jezus van Nazareth in het Onzevader de ethiek van Mozes de wereld binnen bidt. Het ethische richtsnoer van Mozes is één van de bronnen van het Onzevader (Mt.6). De gebeden vloeien voort uit de geboden.

Ter verheldering een overzicht van de verbindingen tussen het Onzevader en de Tien Woorden (Ex.20), zoals ik die zie:

Ik ben de Eeuwige, je God, die je uit Egypte, uit de slavernij, heeft bevrijd (1) – Onze Vader

Vereer naast mij geen andere goden. Maak geen godenbeelden en geen afbeeldingen en kniel daarvoor niet neer (2) – in de hemel

Je zult de naam van de Eeuwige, je God, niet ijdel gebruiken (3) – laat uw naam geheiligd worden

Houd de sabbat in ere, het is een heilige dag (4) – laat uw koninkrijk komen

Toon eerbied voor je vader en je moeder (5) – en laat uw wil gedaan worden op aarde zoals in de hemel

Dit is de eerste steen van de Sinai en dit is het eerste deel van het Onzevader, dat met name de relatie met de Eeuwige betreft.

Dan volgt de tweede steen van gebod en het tweede deel van gebed, die de onderlinge relaties tussen mensen bespreken.

Je zult niet doden (6) – geef ons vandaag het brood dat wij nodig hebben

Je zult niet echtbreken (7) – vergeef ons onze schulden

Je zult niet stelen (8) – zoals ook wij hebben vergeven wie ons iets schuldig was

Je zult geen valse getuigenis spreken tegen je naaste (9) – breng ons niet in verzoeking

Je zult het huis van je naaste niet begeren (10) – verlos ons van het kwade

Het boek eindigt met een hoofdstuk over Maria Magdalena als icoon van het drievoudige pad. In haar herken ik de levenswijze die in dit boek staat beschreven. Zij bloeit voor mij op als de roos van Magdala die nooit verwelkt. Ik kan aan haar voeten zitten als in de joodse leerhuizen waar ik in mijn leven zo graag geweest ben en zoveel geleerd heb.

IN DE AANVANG

In de aanvang was de woordsprong
en de woordsprong was bij de Eeuwige
en de Eeuwige was de woordsprong.
Deze was in de aanvang bij de Eeuwige.
Alles is daardoor geworden
en zonder dat is niets geworden van wat geworden is.
In de woordsprong was leven
en het leven was het licht van de mensen.

Johannes 1, 1-4

De Eeuwige in mij
nest jonge vogels
uit eierschaal gebroken
klaar voor de vlucht
te gretig stort neer
te langzaam sterft
die weet te kiezen
eigen afgrond
rijpe tijd
mag overleven
ge vleugeld kennen
wat was en is.

*

Je zoekt een poort.
Je bent zelf de poort.

*

RAADSELS

De hartelijke mens
De hatelijke mens
één letter verschil
de r van rechtvaardig.

*

De mens: leerling van de Eeuwige
de mens: pelgrim van de Eeuwige
de mens: sterveling van de Eeuwige
vrouw, man, kind, bron, weg, spel
is de mens van de Eeuwige

hoe waar is de Eeuwige?

*

In kosmisch licht
fladdert levensbeginsel
tegen doorzichtige spiegel.
Ben ik het zelf?

*

LEERLING

LEERLINGSCHAP IN BLOEI

Leerling zijn begint met ademhalen. Dat is volkomen deelhebben aan de kosmische ruimte. Zuster ben je, broer van de wind in de boomtoppen, de bries op het water, storm die aanzwelt uit het westen en in windstilte het getrippel van vogels. Wind is adem is geest.

Adem diep in om te weten en adem uit om de vraag opnieuw te stellen. Zo vorm je vertrouwen. Dit is een blijvend inzicht: 'De wereld wordt slechts in stand gehouden door de adem van lerende schoolkinderen.' (Abram 1980:113)

*

Liefste, mijn liefste versmaad mij niet,
laat mij genieten van uw liefde,
maak mij tot degene die u liefheeft.

*

De woorden van de Eeuwige zijn als water. Zoals water vloeit naar de laagste plaats, zo stromen de goddelijke woorden het ontvankelijke hart toe. Dat is wetenschap van Mozes Maimonides. Ze verzamelen zich daar en blijven bewaard in hun schittering. Ze voeden het innerlijke licht van de mens die leerling is en niet anders kan dan luisteren en leven volgens de glansrijke woorden: Je zult tot leven brengen. Je zult trouw zijn. Je zult helder spreken.

Je zult verenigen. Je zult rust geven. Je zult eerbied hebben voor ieder. Je zult edelmoedig zijn. Je zult helen. Je zult gastvrij zijn. Je zult vrijheid schenken.

De klatering van deze tien woorden is diep in ons altijd hoorbaar. Wij hebben onze leermeester gevonden, onze leermeesteres. De Tora. Het gaat erom dat wij ons niet laten verdoven door het lawaai van de wereld. De bonkige teksten van hen die zich overschreeuwen in hun eigen wetenschap bedreigen de toegang tot de geschonken bron, te midden van de volkeren door het joodse volk beschermd: de Tora. Deze is van oorsprong leidsvrouw en leerling. Zij is de pijl die recht naar het doel schiet, een wegwijzer voor het leven.

Wie leerling is, bidt erom zichzelf en de wereld te mogen herstellen in oorspronkelijk licht. Zo iemand laat zich niet verleiden tot hoogmoed. De lerende mens weet dat de toevloed van scheppende woorden stopt als hij of zij zich verheft. Het levende water kan niet omhoog stromen.

Dit boek begint met een boeket veldbloemen. Er zijn korenbloemen, margrietten, klaprozen, bloeiend gras en kamille in samengebonden. Het boeket symboliseert het 'leren' – dat is leren op Hebreeuwse wijze, met heel de ervaring van je persoonlijkheid tegelijk leerling en leraar zijn. Volgens Ido Abram bestaat dit 'leren' uit 5 werkwoorden: leren om te leven, overleven, herinneren en overleveren (Abram 1980:271).

De korenbloemen staan voor het leren dat nooit ophoudt. Naarmate het graan groeit en de aren korrels zetten, neemt het aantal korenbloemen toe. Het rijke graanveld raakt blauw dooraderd. Het lijkt wel of de bloemen wedijveren met de halmen om zo vol en zwaar als zij te zijn. Er is geen rogge zonder korenbloemen en er zijn geen korenbloemen zonder rogge. We verheugen ons daarin en stellen vast dat we altijd en overal leren.

Het begint al in de moederschoot als we klanken horen en het timbre onderscheiden waarmee onze naam wordt uitgesproken. We komen met een schreeuw ter wereld. We drinken levenswijsheid in met de moedermelk. We bootsen woorden na en beginnen te zingen. We gaan bewegen, spelen, communiceren. We rusten in de slaap van de taal. We dromen over de mensen die ons nabij zijn. We vormen vertrouwen in hen. We rekenen op hun verantwoordelijkheid. Zo verandert leren in kiezen. Ik durf te kiezen als er handen zijn om mij op te vangen. Ik leer wegwijzers te zien. Zo zal ik de Tora ontdekken, die ware wegwijzer van leven.

Ik wil leren in de Tora, de levenskracht van de woorden begrijpen, mij houden aan de ontsloten weg. De Tora is een lamp voor mijn voeten, een licht op mijn pad. Ik mag spreken met wie ik ontmoet, zoals zij die mij ontmoeten met mij spreken.

Zo groot wordt mijn liefde voor Wie de Tora heeft gegeven, dat ik alleen nog maar leer ter wille van Deze, de taalgeleerde bij uitstek, de harts-tochtelijke dichter, de onuitsprekelijke Naam. Schepper en schepsel zijn wij, schepsel en Schepper.

Belangeloos leren ontplooit zich tot dankbaar leven, in aandacht en schoonheid. Zo wuiven de korenbloemen tussen het graan en het graan brengt korrels voort en de korrels worden vermalen tot meel en het meel wordt gekneet en gebakken tot brood op de tafel waar de blauwe hemel spiegelt in een vaas met korenbloemen. Voedsel en vreugde, een leven lang.

*Van mijn kindertijd
bleef niets zo rank en fris als
de korenbloemen.*

*

*Blauw hemelslijpsel
tussen rijpende rogge,
waar zie je het nog?*

*

Het tweede werkwoord in ‘lernen’ is leven. Je leert om te leven, je leeft om te leren. Ik duid ‘leven’ aan met margrietten, de sterke witte veldbloemen die als parels staan in het weiland en in de bermen langs de weg. En het zijn ook parels, zo zegt hun naam. Leven is dansen, omhelzen, denken, spreken en vragen. Leven gevoed door leren kan alleen met een nederig hart. Niet een vernederd hart, maar een hart dat eenvoudig zijn ritme klopt in de tijd en waakzaam let op wat echt is en goed en schoon. Leven krijgt pas glans als het zich aan-